

hier
leef ik weep
ik BEN
NIET alleen

schakelNIEUWS

NIEUWSBRIEF - WELZIJNSSCHAKELS VZW - JAARGANG 12 - NR 50 - VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS - P209822 - JUNI JULI AUGUSTUS 2013

welzijnsschakels

ELKE SCHAKEL TELT

VOORWOORD

De meeste Welzijnsschakels gaan nog regelmatig op huisbezoek, maar in verschillende groepen zijn daar toch heel wat vragen over. Waarom doe je een huisbezoek?

Bij wie bel je aan?

En vooral: Hoe begin je eraan?

Het project Onmisbare Schakels, dat loopt van mei 2012 tot en met juni 2013, probeert een antwoord te geven op die vragen door de praktijk van huisbezoeken van dichtbij te bestuderen. Tijdens een uitwisselmoment van mensen met ervaring rond dit onderwerp, verzamelden we getuigenissen om ons te helpen een visie te ontwikkelen op huisbezoeken binnen Welzijnschakels.

Zonder vrijwilligers zou ik als minister van Armoedebestrijding nergens staan. Dat geef ik graag toe. Want als ik iets geleerd heb de afgelopen jaren dan is dat je problemen als eenzaamheid, sociale uitsluiting en kindarmoede niet zomaar van bovenaf kan aanpakken. Het sociaal engagement en de bewogenheid die van onderuit opspelen, maken een steeds belangrijker deel uit van het sociaal vangnet van onze samenleving. Dus laat me beginnen met een oprecht woord van dank aan de vrijwilligers die zich engageren voor Welzijnsschakels.

Samen met deze Vlaamse Regering heb ik van de strijd tegen kindarmoede een prioriteit gemaakt. Eén kind op tien wordt hier vandaag geboren in een kansarm

gezin. Door kinderen in kansarmoede te laten leven, zadelen we hen al van kleins af aan op met gezondheidsproblemen, ontwikkelingsachterstand, en de daar bijhorende stress en frustraties. Het blijft hen parten spelen als ze jongvolwassenen zijn. Niet alleen zij verliezen kansen, ook wij. Want hun talent garandeert onze toekomst.

De kern van een gezonde samenleving bevindt zich in de investeringen die we doen in de eerste levensjaren van onze kinderen. Met investeringen bedoelen we niet de duurste buggy of merkkleren. We hebben het over gezond voedsel, contact met andere kinderen, bezig zijn met taal door voor te lezen, harmonie in de thuisomgeving... Maar bovenal hebben we het over liefde, aandacht, knuffels.

Klanken uit de 'Huisbezoeken in de Welzijnsschakels'.

Een goede hechting tussen ouder en kind geeft het kind het nodige zelfvertrouwen om sterk in het leven te staan.

Ontmoeting staat centraal in ons beleid voor armoedebestrijding. Vrijwilligers die huisbezoeken afleggen, vervullen een cruciale rol in de opvoedings- en gezins-ondersteuning, en zijn een noodzakelijke schakel, zeker voor de meest kwetsbare mensen. Het is van onschatbare waarde dat zij ouders in hun ouderrol kunnen versterken. Vaak door simpelweg te luisteren. Het is aan ons als overheid om de vele vrijwilligers goed te ondersteunen en te omkaderen zodat zij met hun engagement het verschil kunnen maken.

Kinderarmoede is een netwerk van uitsluitingen op verschillende domeinen, daarom is het belangrijk dat we krachten bundelen en dat er werk wordt gemaakt van samenwerken en netwerken.

Enkel zo kan er effectief werk worden gemaakt van een integrale en preventieve aanpak van de armoedesituatie van een gezin met de grootste aandacht voor de levensomstandigheden van het kind. Het is belangrijk dat we allen, vanuit onze eigen context, hier een steentje aan bijdragen.

Zij die hierop inzetten, kunnen in mij alvast een loyale medestander vinden. Samen kunnen we zaken doen bewegen!

Ingrid Lieten.

Het is 28 april. Een zondag, maar toch rep ik me naar Torhout waar de bijeenkomst Huisbezoeken in de Welzijnsschakels doorgaat. In totaal zijn er 22 deelnemers, mensen met en zonder armoede-ervaring, gezinnen en huisbezoekers. Mensen vanuit Antwerpen die helemaal naar West-Vlaanderen komen, en vrijwilligers die van net iets dichterbij komen. Een mengelmoes van tongvallen dus, uit totaal verschillende Welzijnsschakels, maar met één gemeenschappelijke interesse: we zijn allemaal met huisbezoeken bezig. Sommigen al vele jaren, anderen zetten net voorzichtig de eerste stapjes. Via openhartige kringgesprekken leggen alle deelnemers hun ervaringen op tafel.

Het eerste contact

Een huisbezoek is een groot woord dat mensen wel eens afschrikt. Tijdens de bijeenkomst stellen we vast dat voor Welzijnsschakels een huisbezoek staat voor een persoonlijke ontmoeting, los van de activiteiten die we organiseren. Maar hoe begin je daar nu aan? Het blijft de meest gestelde vraag. Voor het eerst aanbellen bij een onbekende is spannend en zeker niet evident. Iedereen heeft zijn eigen stijl en persoonlijkheid, dus een stappenplan uitwerken dat voor iedereen werkt, is onmogelijk. Een handige tip is wel: vertrek met

een uitnodiging voor een activiteit in de hand. Neem dus een folder van je Welzijnsschakel mee en geef aan dat je jullie werking eens wilt voorstellen. Maar elkaar leren kennen is een wederzijds proces, en om een band op te bouwen moeten jullie allebei iets inbrengen. *'Het beste kun je "ongewapend" aan de deur bellen'*, vertelt Wilfried. Het kan dus even duren voor de deur helemaal opengaat. Soms zelfs jaren. Een huisbezoek kost dus flink wat energie. *'En daar stond ik vroeger niet bij stil'*, stelt Nancy. Het is ook altijd even zoeken naar je plaats in de relatie met het gezin. Maar de voldoening van een groeiende vriendschapsband is des te groter. *'Een belangrijk advies'*, lacht vrijwilliger Maggy, *'ga de eerste keer nooit met een stapel kافتen onder je arm aanbellen bij iemand. Ik deed ooit huisbezoeken samen met een collega-vrijwilliger, en de deur bleef dicht ook al merkten we dat er iemand thuis was. Waarschijnlijk dacht de vrouw dat we deurwaarders waren.'*

Huisbezoek wordt thuis-bezoek

Het eerste contact is uiteraard maar het topje van de ijsberg. Het is belangrijk om echt een band op te bouwen en de mensen eventueel mee te krijgen naar de activiteiten van de Welzijnsschakel. Huisbezoeken en activiteiten kunnen elkaar dus aanvullen. De meerwaarde van een huisbezoek zit in de diepgang van het contact. Het gaat verder dan gebabbel over koetjes en kalfjes, er kan ook gepraat worden over ernstiger onderwerpen. Zo wordt een huisbezoek na verloop van tijd een thuisbezoek. Pas als er voldoende vertrouwen is gegroeid, kan er al eens een tip worden gegeven. Thérèse getuigt: *'Ik gaf een vrouw ooit de tip om te beginnen met één patatje, zodat het kindje zijn eten de baas kon. En het werkte. De kleine begon te eten en vroeg nog meer.'* Fanny vult aan: *'Dat uitwisselen van advies, als moeders onder elkaar, is voor mij een voorbeeld van de waarde van huisbezoeken.'*

Vrijwilligers als bruggenbouwers

Vrijwilligers die huisbezoeken doen, zijn geen vervangers van professionele hulpver-

Aan De Deur

Marja

leners, zoals OCMW's (Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn) en CAW's (Centra voor Algemeen Welzijnswerk), maar eerder een aanvulling. *'Hulpverleners focussen meestal op de praktische zaken,'* vertelt Els. *'Het moet vooruit gaan, en het luisterend oorschiet erbij in. Vrijwilligers zijn meer emotioneel betrokken. Daar hebben mensen soms meer nood aan.'* Wilfried vult aan: *'Vrijwilligers zijn beperkter, maar kunnen aan de andere kant meer van zichzelf geven. Dat moet het OCMW goed beseffen, en daarom is het belangrijk met hen in gesprek te gaan.'* Het is dus geenszins de bedoeling dat de vrijwilligers de taken van de professionals overnemen. Iedereen heeft zijn functie. *'Als er problemen zijn met papieren, dan sturen we ze naar het OCMW of CAW. Omdat we nu eenmaal geen hulpverlener zijn,'* vat Thérèse samen.

Lachen mag!

Tijdens een huisbezoek moet je heel goed kunnen luisteren, en daarbij is het heel belangrijk dat je alles wat je hoort voor jezelf houdt. Huisbezoeken zijn voor vrijwilligers niet te onderschatten. Je stopt er niet alleen tijd in, maar de intensiteit van de gesprekken kosten ook veel energie. *'Voor een huisbezoek heb je veel energie nodig,'* bevestigt Marianne. *'Maar het is zeker de moeite waard.'* Thérèse pikt in: *'Je moet ook kunnen zeggen dat het even genoeg geweest is voor jou, anders raak je uitgeblust. Het is belangrijk dat je grenzen stelt.'* *'Soms zitten ze zo diep dat de deur gesloten blijft, ook al ken je elkaar al jaren. Ook dat moet je respecteren, hoe moeilijk het ook is,'* vult Bénédicte aan. Maar er wordt zeker niet alleen over problemen gepraat tijdens een huisbezoek. *'Je mag ook eens 's avonds met een pot koffie ontspannen,'* lacht Els. *'Soms moet je gewoon eens doen wat andere mensen doen.'*

'Ik kreeg eens de opmerking: "Jij moet meedoen met vakantieparticipatie, zeker in jouw situatie." Ik ben daar niet op ingegaan.'

Iemand anders zei: "Heb je al eens gehoord van vakantieparticipatie die goedkope vakanties aanbiedt? Dat is misschien iets voor jou?" Zo ben ik er wel op ingegaan. Die persoon stelde een vraag en verplichtte me tot niets. Voor mij is dat belangrijk!'

Op een stormachtige ochtend was ik te gast bij Eric in Ingelmunster waar Welzijnsschakel 't Hertje vrij recent is gestart met huisbezoeken. Eric is een van de huisbezoekers. Bij 't Hertje gaan ze met zijn tweeën op huisbezoek. Eric's vaste partner is een dame die het zelf ook moeilijk heeft.

Eric:

De doelgroep van 't Hertje zijn mensen die door omstandigheden in de problemen komen, zowel op financieel, sociaal als emotioneel vlak. Het kan iedereen overkomen. In zulke situaties trekken mensen zich terug. Het is de bedoeling van 't Hertje om deze mensen uit hun isolement te halen. Via huisbezoeken nodigen we mensen uit om deel te nemen aan een activiteit. De ervaring leert namelijk dat een uitnodiging in de bus hen niet motiveert om buiten te komen. Velen van hen hebben de voeling met de buitenwereld verloren en zitten daardoor met nogal wat drempelvrees om in een nieuwe omgeving terecht te komen. Tijdens een huisbezoek nodigen we mensen uit en vertellen we wat ze kunnen verwachten bij een activiteit. Via het huisbezoek leren de mensen 't Hertje kennen en ze hebben een aanspreekpunt als ze naar een activiteit komen. Dat is heel belangrijk, want anders lopen

Met dank en met heel veel respect voor de inzet en het openhartige gesprek van alle aanwezigen tijdens het uitwisselmoment.

Andere gewoonten, andere gebruiken

Marja

ze op de activiteit zelf verloren en zie je ze niet meer terug.

De huisbezoeken zijn voorlopig onaangekondigd en blijven meestal beperkt tot een kort gesprek aan de deur, wat niet abnormaal is omdat mensen ook gesteld zijn op hun privacy. Bij sommigen word je naderhand al eens binnen uitgenodigd en ontwikkelt zich een gesprek bij een kopje koffie. Zo leer je elkaar stilaan beter kennen. Voor mensen die weinig sociale contacten hebben, kan zo'n huisbezoek een verademing zijn. Door in het tempo van de mensen een vertrouwensband op te bouwen, kunnen huisbezoeken in een later stadium leiden tot gesprekken waarbij mensen al eens over hun problemen durven te praten.

Huisbezoeken hebben niet altijd direct het beoogde effect, maar het is belangrijk om mensen te blijven opzoeken. Zo groeit er een vertrouwensband. Door telkens opnieuw aan te kloppen, krijgen de mensen ook het gevoel dat ze de moeite waard zijn. Het is natuurlijk wel belangrijk om mensen niet te bruuskieren of te forceren. Uiteindelijk zijn we vreemden voor hen en soms zijn de mensen ook niet klaar om deel te nemen aan een activiteit of ze zijn gewoon liever op zichzelf.

Olivia loopt stage bij Welzijnsschakels West-Vlaanderen. Haar eindwerk focust op huisbezoeken bij mensen van buitenlandse herkomst. Ze mocht proeven van de praktijk, en daarover praten we even op een zonnige lentedag op een Brugs terras. Huisbezoeken bij mensen van vreemde herkomst hebben vooral tot doel om samen met hen te werken aan een sociaal netwerk. Vooral vrouwen die in hun land van herkomst veel samen waren met vriendinnen, familieleden en burens missen die contacten heel erg. Een huisbezoeker die langs komt wordt dan ook zeer goed ontvangen. Heel dikwijls wordt deze huisbezoeker de brug met de buitenwereld.

Toch is het niet evident om op huisbezoek te gaan bij mensen van buitenlandse herkomst.

De communicatie verloopt dikwijls moeilijk omdat ze de taal niet kennen. Google translate, prenten en foto's kunnen een grote hulp zijn. Vuistregels zijn: rustig spreken, korte zinnen gebruiken en veel herhalen.

Maar het is ook een kwestie van grenzen stellen. Wat kun je als huisbezoeker aan? Help je hen met papieren en bezoeken aan diensten? Geef je je telefoonnummer zodat je altijd bereikbaar bent? Durf je nee

te zeggen? Uiteraard geldt dit niet enkel voor huisbezoeken bij mensen van vreemde herkomst maar voor alle huisbezoeken. Alleen moet je in dit geval rekening houden met een terugkeer-scenario. Hoe bereid je mensen en jezelf daar op voor? Hoe voorkom je dat je mensen valse hoop geeft?

Andere culturen, andere gebruiken. Er wordt van een vrijwilliger veel inlevingsvermogen verwacht. Gezinsrelaties zijn bijvoorbeeld anders. In heel wat culturen worden jongens als echte prinsjes behandeld terwijl meisjes eerder genegeerd worden. Het is een moeilijk evenwicht om de eigen gebruiken te laten matchen met wenselijk gedrag in onze samenleving. Niet alle gedragingen hebben trouwens te maken met andere gebruiken. Soms zijn het gewoon praktische oplossingen, zoals langer slapen om ontbijt, verwarming en elektriciteit uit te sparen. Alles staat of valt met communicatie. Dat heeft Olivia geleerd uit de gesprekken met huisbezoekers en hun doelpubliek, en door mee te gaan op huisbezoek.

Van een huisbezoeker mag je een open en respectvolle houding verwachten. Je bent een vrijwilliger, geen hulpverlener. Je moet goed kunnen luisteren en nabij zijn. Je mag niet te nieuwsgierig zijn. Mensen zullen je vertellen wat ze hebben meegemaakt wanneer ze daar zelf klaar voor zijn.

‘De ontmoetingsarmoede mag niet vergeten worden.’ Armoede is veel meer dan een financieel tekort. Het is ook een kwestie van sociaal isolement waar veel mensen in armoede mee te maken krijgen.

Als huisbezoeker moet je ervoor gaan. Het is vreemd voor jou maar ook voor de mensen waar je aanbelt. Je moet geduld hebben. Je zult een aantal keren aan de deur staan voor je binnen mag. Geef het niet op. Vertrouwen moet groeien.

Je moet rekening houden met de levensgewoonten van de mensen en die moet je respecteren. Je moet op zoek gaan naar manieren om wat moeilijk ligt in onze samenleving bespreekbaar te maken. Je moet je eigen grenzen durven te verleggen en een stukje meegaan in hun cultuur. Je moet geen dingen doen in hun plaats, maar samen met hen.

Je moet rekening houden met de onmacht die zij voelen in hun taalgebruik. Dat betekent dat je je beperkt tot de essentie, dat je bij het onderwerp blijft, en vaak herhaalt. Dat je zoekt naar hulpmiddelen...

Zowel de huisbezoekers als de ontvangers geven aan dat ze zeer open gesprekken voeren. De mensen van vreemde herkomst geven aan dat huisbezoeken erg belangrijk zijn om hen uit hun sociaal isolement te halen. Het geeft hen de kans een sociaal netwerk op te bouwen. Een huisbezoeker is het eerste contact met de buitenwereld. De huisbezoeker staat dicht bij hen en bouwt een band op die voor hen de drempel naar activiteiten van de Welzijnsschakel verlaagt. Op die manier is de huisbezoeker een schakel naar een ruimer sociaal netwerk.

‘Ik ben twee jaar niet kunnen komen naar de Welzijnsschakel. En ik krijg nog steeds één keer per maand een huisbezoek. Dat geeft me echt een goed gevoel. Zo voel ik dat ze er zijn voor mij. De persoon die me bezoekt, vraagt gewoon hoe het met mij gaat. Zo wist ik dat ze mij niet vergeten waren.’

Denk je aan huisbezoeken?

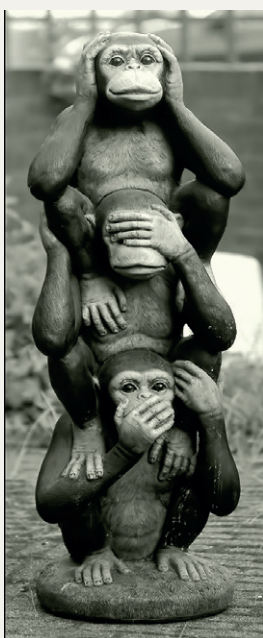
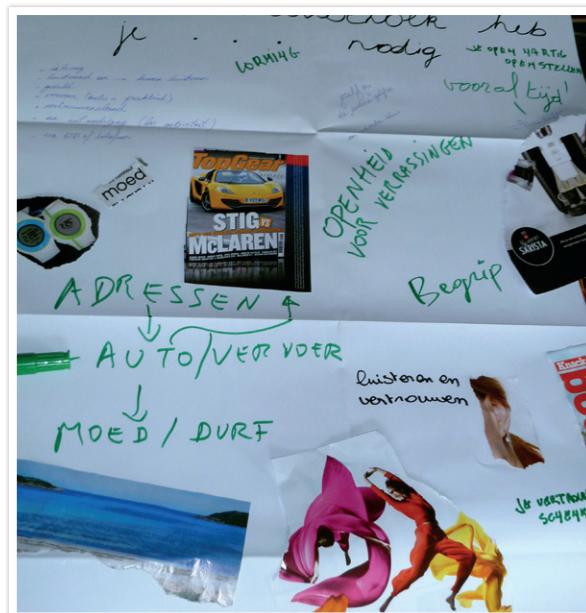
Denk dan even na over...

- ★ Hoe kijk je naar een huisbezoek?
- ★ Hoe ver ga je als vrijwilliger?
- ★ Hoe ga je om met de hulpverleners, zoals OCMW, CAW...
- ★ Wat doe je als het niet klikt tussen jou en het gezin?
- ★ Ben je bereid vorming te volgen over huisbezoeken?
- ★ Kun je in je groep op iemand terugvallen als het moeilijk gaat?
- ★ Wat zeg je na het huisbezoek aan de dienst die het gezin heeft doorverwezen?

‘Ik kijk er altijd naar uit als iemand op huisbezoek komt! Ik krijg een enorme steun en duw in mijn rug. Soms maken we plezier. Ik heb eens iemand waarmee ik kan praten, ik ben iets kwijt en dat geeft me verlichting.’

‘Ik ben twee jaar niet kunnen komen naar de Welzijnsschakel. En ik krijg nog steeds één keer per maand een huisbezoek. Dat geeft me echt een goed gevoel. Zo voel ik dat ze er zijn voor mij. De persoon die me bezoekt, vraagt gewoon hoe het met mij gaat. Zo wist ik dat ze mij niet vergeten waren.’

HOREN, ZIEN, MAAR HOE VERTELLEN?

Als vrijwilliger in een Welzijnsschakel beleef je heel wat. Zeker als je ook aan huis gaat bij de gezinnen van je groep. Sommige gebeurtenissen en verhalen laten een diepe indruk op je na. Soms weet je je geen raad met iets en heb je behoefte om erover te praten. Soms komen je ergernissen wel eens bovendrijven, soms voel je je radeloos. Je wil dan wel eens van anderen horen hoe zij met die situatie zouden omgaan. Je collega-vrijwilligers zijn je beste (en enige) klankbord. Maar is er wel voldoende tijd

op jullie maandelijkse vergaderingen om hierbij stil te staan? En hoe breng je best het verhaal ter sprake? Wat kunnen de anderen doen om je te steunen? Welke vorm kan dit “zorgen voor elkaar” in jullie groep krijgen? We helpen je groep graag op weg om deze momenten een bewuste plaats te geven in je werking.

Interesse? Surf dan voor meer informatie naar de website, of stuur je vragen rechtstreeks naar hanne.geukens@welzijnsschakels.be

TEKSTEN

Ingrid Lieten, Nele De Backer,
Marja Hermans met dank aan Eric
Verbeke en Olivia Pattyn

VORMGEVING

Joost Bert

FOTO'S

medewerkers Welzijnsschakels
Welzijnsschakel Integraal

DRUKWERK

Drukkerij Druk-In-De-Weer

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Diederik Janssens
Welzijnsschakels vzw
Huidevettersstraat 165
1000 Brussel

WELZIJNSSCHAKELS VZW

Huidevettersstraat 165
T 02 502 55 75
F 02 502 58 09
info@welzijnsschakels.be
www.welzijnsschakels.be

welzijnsschakels

ELKE SCHAKEL TELT